

NAUKOWY PORTAL ARCHIWALNY

Technika informatyczna w dziedzinie biurowości i archiwistyki.

Mińsk, 27-28 września 2005

Symposium odbyło się w Białoruskim Naukowo- Badawczym Centrum Dokumentacji Elektronicznej. Wzięli w nim udział przedstawiciele archiwów głównie Białorusi, a także Łotwy, Polski, Rosji i Uzbekistanu,

Zgromadzonych powitał i wprowadził w tematykę W. Adamusko. Pierwszy referat, przedstawiony przez A. Surkową, dotyczył Strategii informatyzacji archiwów Białorusi w latach 2005-2010. Prelegentka omówiła przyjętą koncepcję i stan realizacji, skupiając się na przygotowywanym w oparciu o MS SQL Server wielomodułowym systemie. We wszystkich archiwach, jak stwierdziła, działają na razie 3 moduły: gromadzenie, ewidencja i opis spuścizn.

O informatyzacji pracy archiwów łotewskich opowiadała G. Gorbunowa. Plan strategiczny przyjęto tam w 1999 r., a od 2002 r. obowiązują ustawy o informatyzacji i dokumencie elektronicznym. Sprawia to, że z przedpola przejmuje się już bazy danych i rejestry (w sumie 52), prowadzi się jednocześnie nadzór nad kolejnymi ok. 300 bazami.

Kolejny mówca S. Sołtykow z Centrum Technologii Informatycznych Rosarchiva przedstawił zrealizowany projekt digitalizacji Kominternu oraz system informacyjno-wyszukiwawczy oparty na Accessie i SQL Serwerze, który ma być wdrażany w archiwach rosyjskich. Jego przygotowanie było częściowo finansowane w ramach projektu celowego, jednakże nadal potrzebują dobrych specjalistów do współpracy. S. Jeremiejew z WNIIDAD w Moskwie przedstawił krótko sieć archiwów rosyjskich (ok. 300 miejskich, wiele regionalnych i obwodowych), której zróżnicowanie wpływa na różne potrzeby odnośnie do systemu. Potrzeba było przygotować, jego zdaniem, wiele wersji takiego systemu. Za konieczne uważa też udostępnianie go przez przeglądarką internetową, stosowanie międzynarodowych standardów opisu oraz prezentacji (ISAD, EAD).

T. Michiejonok z archiwum historycznego Białorusi przedstawiła realizowany tam system informacyjny, w którym obecnie jest już ok. 300 tys. rekordów. Gromadzi on głównie informacje do badań genealogicznych (paszporty, księgi metrykalne), a użytkownicy oczekują, że będzie on wielorako przeszukiwany, z dostępem np. przez telefon komórkowy. Szukanie odbywa się gł. przez nazwy osobowe i geograficzne. Zwróciła uwagę na duże znaczenie ich pisowni i podkreśliła, że ich doświadczenia wskazują, że w systemie znacznie trudniej odszukać jest informację (jednoznaczną) niż w dokumentach (także zbliżone brzmienie, zmienność nazw w czasie). Podkreśliła wagę słowników kontrolowanych i tezaurusów. Poddala też pomysł wprowadzania do bazy danych odpowiedzi na konkretne kwerendy, co wzbogaci zbiór szczegółowych danych.

O.C.Iwanowa przedstawiła modelowy opis spuścizny osób prywatnych jako możliwość zastosowania elementów standardu ISAD w archiwach białoruskich.

A. Laszuk w prezentacji Informatyzacja pracy archiwów państwowych w Polsce, w której omówiła dotychczasowe osiągnięcia archiwów, możliwości dotarcia do informacji w wersji elektronicznej oraz zadanie, które stoją po wejściu w życie ustawy o informatyzacji.

I. Kisielow omówił dylematy stojące przed archiwami po rozpadzie ZSRR, dotyczące m.in. właściwości rzeczowej i terytorialnej. Wykazał, że już w latach 90. opracowano w archiwach rosyjskich standard opisu archiwaliów, przygotowano wiele opisów i nie widzi potrzeby stosowania standardu ISAD. Zauważył też, że gdyby wszystkie państwa przygotowały systemy informacyjne, niepotrzebny byłby program RMP, o którym mówiła poprzednio A. Laszuk. Rosarchiv próbuje obecnie regulować sposób tworzenia serwisów internetowych, ale w formie rekomendacji nie nakazów, za którymi oczekiwane byłyby dodatkowe fundusze z centrali. Do głównych zaleceń należą: przygotowanie grup informacji oraz jasne, podobne na wszystkich stronach sposoby wyszukiwania informacji.

G. Kochanowa z Białoruskiego Naukowo-Badawczego Centrum Dokumentacji

Elektronicznej przedstawiła jedną z dziedzin jego działalności, jaką jest prowadzenie serwisu internetowego www.archives.gov.by. Serwis ten projektowany od 1999 r., działa od 2004 r. i zawiera obecnie ok. 1000 stron. Na razie serwis jest statyczny, co – ich zdaniem – bardziej odpowiada użytkownikowi (działa szybciej, gdyż przy cofaniu nie buduje zapytań).

Nowością, życzliwie przywitana przez internautów, była rubryka genealogiczna i wystawy dokumentów. Obecnie archiwa przygotowują swoje serwisy, zaleca się przy tym co 4 lata zmianę design zgodnie ze zmieniającą się modą, a co 6 lat – pełną przebudowę. Pytania odnoszące się do systemu aktualizacji nadesłanych przez archiwa informacji przedstawiła I. Koriakowa z archiwum w Mohylewie, wyrażając żal, że czasem przygotowane z wysiłkiem i nakładem czasu prezentacje nie ukazują się w Internecie na czas. W odpowiedzi na to W. Nosewicz opowiedział o priorytetach przygotowywania wystaw internetowych oraz o zamiarze pokazania w Internecie wszystkich dokumentów z białoruskich archiwów, których liczba szacowana jest na 5 mln.

Dyskusja, która prowadzona była w trakcie sympozjum poruszała:

- wątki finansowania działań archiwów, zalety i wady zależności od budżetu państwa, możliwości odpłatnego świadczenia usług i udostępniania kopii cyfrowych w Internecie;
- trudności z zapewnieniem trwałości kopii cyfrowych i śledzeniem ich wykorzystani po udostępnieniu ich użytkownikom.
- konieczność stałego dokształcania archiwistów w dziedzinie nowych technologii i powolnej ewolucji zawodu archiwisty.

W. Nosewicz poruszył w swoim wystąpieniu zagadnienia związane z elektronicznym obiegiem dokumentacji oraz stosowaniem podpisu elektronicznego. Wedle jego szacunków ok. 78% urzędów i przedsiębiorstw na Białorusi używa już jakiej formy elektronicznego wspomagania działalności, a 10-15% stosuje w pełni obieg elektroniczny. W żadnym jednak wypadku nie zrezygnowano z obiegu papieru – dokumenty w systemie traktowane są jako kopie. Żaden system nie wymienia dokumentów z innym, więc sporo jeszcze jest do dopracowania. Program „Elektroniczna Białoruś”, który ma być realizowany do 2010 r. przewiduje m.in. projekt wspólnej poczty elektronicznej dla urzędów, centrum certyfikacji kluczy elektronicznych, indeks nazw unikalnych, wykaz dozwolonych formatów z „możliwością importu do XML, który jest obecnie przyjmowany jako format przechowywania

danych. Nosewicz zauważył też, że przesunięto w projektowaniu punkt widzenia a jednego systemu informatycznego na rzecz protokołów zapewniających interoperacyjność.

W krótkiej dyskusji po tym wystąpieniu zastanawiano się m.in. nad rodzajem podpisu elektronicznego używanego do podpisywania umów międzynarodowych oraz o to, kto mógłby taki podpis certyfikować.

A.K.Abdullajew przedstawił, jak kształtowane jest nowe podejście do archiwów w Uzbekistanie. Na lata 2002-2010 założono tam prace nad informatyzacją archiwów. Jednym z pierwszych szeroko zakrojonych działań były wszechstronne szkolenia zarówno pracowników archiwów, jak i urzędów. Dużo uwagi przykładano do nauczania osób na stanowiskach kierowniczych – także ministrów i wiceministrów – oraz do stałego dokształcania – przynajmniej raz w tygodniu – innych pracowników. Obecnie w Gabinetie Ministrów funkcjonuje system wymiany elektronicznej. W pracach nad kolejnymi rozwiązaniami priorytetem jest bezpieczeństwo systemów i danych.

Po zakończeniu sympozjum zorganizowano krótką wizytę w Centrum. Używany jest w nim system przygotowywany dla innych archiwów państwowych, w którym opisywana jest przejmowana dokumentacja elektroniczna. Przejmuje się ją na różnych nośnikach i przegrywa na dyski magneto-optyczne (Fujitsu MO 640 MB), w dwóch egzemplarzach, przechowywane w oddzielnych magazynach. Twórcy traktują to jako depozyty, dodatkowe zabezpieczenie danych i nadal przechowują je również u siebie. Wśród przejmowanej dokumentacji elektronicznej są: bazy danych, strony www oraz dane bankowe. Na razie przejęto dane od 17 twórców.

dr Anna Laszuk
C.O.I.A./ NDAP